

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ
НАН УКРАЇНИ**

**МОНІТОРИНГ І КОМЕНТАРІ
ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ
У СФЕРІ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ**

ЖОВТЕНЬ 2016 р.

Харків, 2016

Зміст

1. Нормативно-правові акти, які прийняті у жовтні 2016 р.	4
2. Нормативно-правові акти, які набувають чинності у жовтні 2016 р.	15
3. Практика дерегулювання економіки України	17
4. Оцінка якості проведення АРВ проектів нормативно-правових актів	19

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів в сфері регуляторної політики – один з проектів НДЦ ІПР НАН України в сфері науково-експертної та експертно-аналітичної діяльності, який започаткований з січня 2014 року та передбачає щомісячне оприлюднення результатів.

Метою Моніторингу є відстеження та оперативний аналіз змін в законодавстві та нормативно-правовому забезпеченні в сфері регуляторної політики та дерегулювання економіки.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- реєстраційна система;
- адміністративні послуги, дозвільна система та ліцензування;
- банківська система
- податкова політика та адміністрування податків;
- зовнішньоекономічна діяльність;
- бюджетна система та міжбюджетні відносини;
- малий бізнес;
- контрольно-перевірочна діяльність (державний нагляд та контроль)
- публічні закупівлі.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність громадян та/або суб'єктів господарювання, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; ідентифікацію результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). При оцінці очікуваної результативності враховується зменшення або збільшення корупційних ризиків, кількості процедур, витрат часу та коштів громадянами та суб'єктами господарювання на отримання відповідної адміністративної послуги, а також доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Моніторинг включає три основних розділи: 1) нормативно-правові акти, прийняті у відповідному місяці; 2) нормативно-правові акти, які були прийняті раніше, але набирають чинності у відповідному місяці; 3) інформація щодо практики дерегулювання в Україні та окремих регіонах (статистична інформація та аналіз тенденцій), результати експертних опитувань щодо сприйняття дієвості регуляторної політики та дерегулювання, досвід роботи місцевих органів тощо).

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЯКІ ПРИЙНЯТІ У ЖОВТНІ 2016 р.

1.1. Реєстраційна система

Постанова Кабінету Міністрів України «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2013 р. № 139» від 27.09. 2016 р. № 661 (набула чинності 07.10.2016 р.)

Коментар: Постановою внесено зміни до порядку реєстрації іноземних інвестицій, а саме:

Скасовано Постанову №139, яка регламентувала порядок державної реєстрації, перереєстрації та анулювання іноземних інвестицій. Після введення в дію нової Постанови, усунуто необхідність реєстрації іноземних інвестицій, що має спростити порядок їх залучення до державної економіки. З іншого боку, ця ж норма може спричинити ризик нецільового використання інвестиційних коштів, через послаблення контролю за об'ємами та структурою іноземного капіталу в економіці країни. Проте цей ризик, виникатиме лише за умови збільшення інвестиційної привабливості країни.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» від 05.10.2016 р. №687 (набув чинності 20.10.2016 р.)

Коментар: Постановою змінено процедуру реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів, а саме: уточнено перелік державних автоматизованих баз даних, необхідних для реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів таких дій, з метою підтвердження власників та правомірності придбання транспортних засобів.

Внесені уточнення забезпечують скорочення часу реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів, зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів за рахунок чітко визначеного переліку державних автоматизованих баз даних, необхідних для таких дій.

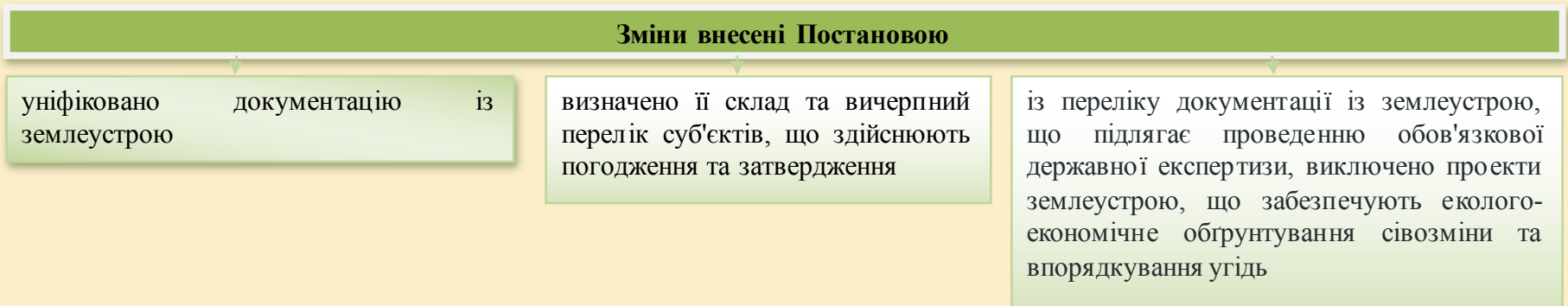
Крім того, додано обмеження, щодо зняття з обліку або перереєстрації на нового власника транспортного засобу, щодо якого в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна є відомості про обмеження відчуження, має здійснюватися за наявності письмової згоди обтяжувача (заставодержателя), крім випадків переходу права власності на транспортний засіб у порядку спадкування, правонаступництва або виділення частки в спільному майні.

Дані зміни мають попередити та зменшити кількість випадків шахрайства з транспортними засобами, які передані в користування або знаходяться у заставі.

1.2. Адміністративні послуги, дозвільна система та ліцензування

Постанова «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1094» від 22.09.2016 р. №668 (набула чинності 12.10.2016 р.)

Коментар: Постановою усунуто розбіжності у нормативно-правових актах щодо порядку розроблення, погодження та затвердження документації із землеустрою:

Дія Постанови має спростити процедуру оформлення та зменшити витрати часу для юридичних та фізичних осіб, за рахунок спрощення процедури оформлення документації завдяки її уніфікації та чіткому переліку суб'єктів на яких розповсюджується дія законодавства в даній сфері. Крім того, у зв'язку зменшення контакту з державними органами, мають зменшитися і корупційні ризики.

Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту щодо тимчасового обмеження застосування постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1222» від 22 вересня 2016 р. № 656 (набула чинності 29.09.2016 р.)

Коментар: Постановою передбачено тимчасове скасування надмірного адміністративного регулювання цін на харчові продукти.

З 1 жовтня за умовами пілотного проекту, протягом трьох місяців буде проводитись аналіз структури споживчих цін, складу собівартості, а також динаміка цін на окремі складові собівартості продуктів. На період дії Постанови українські фермери, виробники продуктів харчування, а також торгові мережі звільняються від обов'язкового декларування цін і примусового встановлення націнки.

Дія Постанови поширюється на:

- граничні рівні рентабельності та торговельні надбавки на дитяче харчування;
- граничні розміри плати за послуги, що надаються у торговельних об'єктах, на ринках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів;
- граничні рівні цін, нормативи рентабельності (у розмірі не вище 20 відсотків) за надання в оренду торгових приміщень (площ), торговельно-технологічного та/або холодильного устаткування у торговельних об'єктах, на ринках з продажу продовольчих та непродовольчих товарів;
- граничні торговельні (постачальницько-збутові) надбавки до оптової ціни виробника (митної вартості) на борошно, хліб, макаронні вироби, крупи, цукор, яловичину, свинину і м'ясо птиці, ковбасні вироби варені, молоко, сир, сметану, масло вершкове, олію соняшникову, яйця курячі не вище 15 відсотків без урахування витрат з їх транспортування у міжміському сполученні;
- граничні рівні рентабельності виробництва борошна пшеничного вищого, першого і другого сорту, борошна житнього обдирного, хліба вагою більш як 500 грамів з борошна пшеничного вищого, першого і другого сорту та їх суміші, борошна житнього та суміші борошна пшеничного та житнього простої рецептури (борошно, дріжджі, сіль, вода) без додавання цукру, жиру, інших наповнювачів, а також хліба і хлібобулочних виробів для діабетиків;

- оптово-відпускні ціни на борошно пшеничне вищого, першого і другого сорту, борошно житнє обдирне, крупи гречані, яловичину, свинину, м'ясо птиці, ковбасні вироби варені, молоко коров'яче питне (пастеризоване, фасоване у плівку), сир, сметану, масло вершкове, яйця курячі, цукор, олію соняшникову шляхом декларування їх зміни;
- граничні рівні рентабельності пакування (фасування) продовольчих товарів, щодо яких запроваджено державне регулювання цін, без урахування вартості сировини не вище ніж 10 відсотків.

На думку Уряду, Постанова зі скасування державного регулювання цін на продукти харчування є антикорупційним кроком, який дозволить подолати один з інструментів тиску на бізнес. Оскільки до її введення, спостерігався значний тиск з боку державних службовці під час перевірок правильності визначення цін. Також, вона дозволить виробникам і ретейлерам зекономити гроші на адмініструванні декларативної собівартості продуктів і націнки. Разом з цим існує ризик неконтрольованого підвищення цін виробниками. Постанова є пілотним проектом, та протягом трьох наступних місяців Урядом має проводитися систематичний аналіз ринкових змін, за результатами якого буде вирішено питання, щодо доцільності продовження дії Постанови.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України» від 14.07.2016 №1474-VIII (набув чинності 01.10.2016 р.)

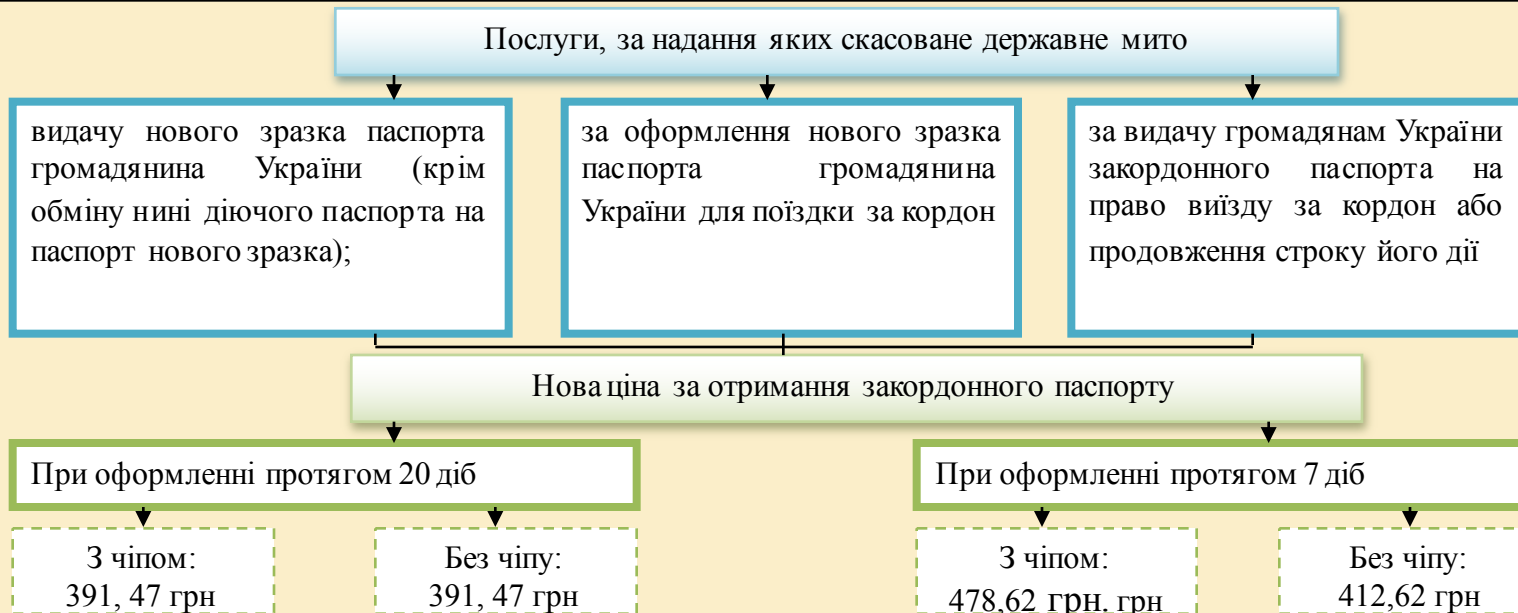
Коментар: Законом зменшено вартість процедури оформлення закордонного паспорту.

Законом скасовано сплату державного мита у розмірі 170 грн. за:

Тепер при оформленні паспорта громадянина України для виїзду за кордон у звичайному режимі громадяни оплачують:

вартість адміністративної послуги - 87 грн. 15 коп. (при оформленні протягом 20 робочих днів) та 174 грн 30 коп. (при оформленні за 7 робочих днів);

вартість бланку (залежно від типу паспорта) - 304 грн. 32 коп. за бланк з електронним чіпом та 238 грн 32 коп. без нього.

Будь-які супутні послуги, якими пропонують скористатися при оформленні закордонного паспорта є виключно добровільними.

Дана норма має сприяти здешевленню вартості закордонних паспортів. Проте проблемним аспектом в даній процедурі продовжують залишатися значні витрати часу на подання документів, що спонукає споживачів звертатися з допомогою до сторонніх організацій та витратити додаткові кошти. Вирішенням даної проблеми з боку держави є введення електронної черги, яка запроваджена на сайті Igov, проте на жаль, ще не доступна для усіх регіонів.

Крім того, Законом започатковано порядок оформлення нових паспортів у вигляді пластикової картки для всіх громадян. Згідно Закону, паспорти будуть видаватися кожному громадянину України, який досягнув 14-річного віку. Особам, що не досягли 18-річного віку, паспорт оформлятиметься на 4 роки, а всім іншим – на 10 років (що є ускладненням процедури, порівняно порядком, який діяв раніше та при якому паспорт не мав строку дії). Обов'язкової заміни паспорту старого зразка на новий не передбачено, проте паспорти старого зразка більше не видаватимуться.

Нові документи у вигляді пластикової картки оформлятимуть при зверненнях громадян щодо втрати, псування, зміни прізвища, або за необхідності вклеювання фотокарток при досягненні 25- або 45-річного віку.

В нових паспортах буде нанесено ідентифікаційний код, проте будуть відсутні мітки про реєстрацію шлюбу та про місце реєстрації. Для уникнення проблем, пов'язаних з адаптацією нововведень, за бажанням фізичної особи, разом із паспортом-карткою їй буде видано паперовий витяг з реєстру. Це є певним ускладненням, оскільки збільшує кількість документів, які необхідно отримати. Проте, це має бути усунено шляхом пришвидшення розробки електронних баз документів.

При видачі паспорта нового зразка в перший раз (в 14-16 років), документ буде безкоштовним, у всі інших випадках (зміна прізвища, втрата, вклеювання фотографії, отримання нового паспорта за власним бажанням фізичної особи або заміна паспорта після закінчення його терміну дії) видача паспорта буде проводитися на платній основі. Порядок обчислення вартості визначено законом як сума вартості бланку, персоналізації та адміністративної послуги. У новому законі прописано, що платіж не може бути більше 10% мінімальної зарплати (зараз 145 грн).

Загалом зміна паспорта на пластикову картку, яка в подальшому дасть змогу спростити процес отримання різноманітних електронних сервісів, у тому числі адміністративних послуг не виходячи з дому, є позитивною зміною. Проте, не дивлячись на відсутність обов'язкової умови переоформлення паспорта, яка надає право вибору громадянам, та є необхідною для людей похилого віку, не до кінця реалізована, оскільки за умови втрати документу, зміни прізвища або необхідності вклеювання нової фотографії за віком, його все одно необхідно буде замінити.

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» щодо оптової торгівлі алкогольними напоями, виготовленими з власного (не придбаного) виноматеріалу» від 20.09.2016 № 1534-VIII (набув чинності 13.10.2016 р.)

Коментар: Законом скасовано необхідність отримання ліцензії для деяких груп виробників плодово-ягідних вин та медових напоїв.

Метою Закону є спрощення ведення діяльності місцевих виробників вин з метою збільшення обсягів виробництва невеликих компаній та створення нових робочих місць. Так, Законом скасовано необхідність отримання ліцензії (вартість якої складала 500 тис. грн. на рік) для суб'єктів господарювання, які займаються виробництвом алкогольних напоїв (вин виноградних, вин плодово-ягідних або напоїв медових) та виробляють їх з виноматеріалів (виноградних, плодово-ягідних або медових) виключно власного виробництва (не придбаних). Введення цієї норми є актуальним для ресторанного бізнесу, який займається виробництвом власної винної продукції. Проте, відкритим залишається питання контролю її якості, через скасування необхідності дотримання відповідних ліцензійних вимог.

Також внесено ряд змін до статей 3 та 15 Закону, за якими суб'єкт господарювання, що отримав ліцензію на виробництво алкогольних напоїв (вин виноградних, вин плодово-ягідних або напоїв медових) та виробляє їх з виноматеріалів (виноградних, плодово-ягідних або медових) виключно власного виробництва (не придбаних), має право здійснювати оптову торгівлю зазначеними алкогольними напоями без отримання окремої ліцензії на таку оптову торгівлю.

Крім очевидних на перший погляд переваг, в Законі є й певні недоліки, які полягають у відсутності компенсаторних механізмів для нейтралізації ризиків виробництва й продажу неякісних напоїв.

Переваги	Недоліки
Спрощення порядку ліцензування окремих груп виробників плодово-ягідних та медових вин через скасування витрат коштів та часу пов'язаних з отриманням ліцензії.	Скасування ліцензії може призвести до збільшення кількості фальсифікованого алкоголю («медових напоїв»), оскільки виробництво даних товарів не регламентується законодавством, а скасування ліцензії може суттєво зменшити контроль за якістю продукції.
Сприяння стабільному розвитку галузі виноробства, виробництва сидру, перрі, напоїв медових та вин плодово-ягідних (без додання спирту), підвищення конкурентоспроможності підприємств, поліпшення їх фінансового стану	

Прийнятий Закон не враховує той факт, що ринок виноробства України розділений на виноградарство і виробництво виноматеріалів, з одного боку, і виробництво вина з іншого. Тому практично всі виробники вина в Україні юридично і структурно поділяють процеси на виробництво сільськогосподарської продукції (виноград і виноматеріали) і виробництво алкоголю (вино). Такий поділ, зокрема, дозволяє виноградарським господарствам скористатися спрощеною системою оподаткування.

Згідно з прийнятими змінами, звільнені від сплати 500 тис. грн. і отримання ліцензії на оптову торгівлю лише ті підприємства, які мають потужності з переробки винограду і, відповідно до Закону, можуть закуповувати виноград у інших господарств, але не мають права придбати вже готовий виноматеріал.

З огляду на існуючий поділ, підприємство (в структурі якого є і вторинне, і первинне виноробства) має вибиратиме: або скористатися правом не платити за ліцензію, але при цьому йому необхідно об'єднати два технологічних процеси в один і працювати за загальною системою оподаткування як виробник алкоголю, або залишатися на спрощеній системі, але платити 500 тис. грн. за ліцензію на оптову торгівлю.

Таким чином, Закон спрощує порядок ведення діяльності суб'єктів місцевого виноробства, зменшує витрати коштів та часу на отримання ліцензії. Проте зазначені суттєві недоліки потребують розробки відповідних компенсаторних механізмів.

Закон України «Про внесення змін в деякі законодавчі акти України стосовно вдосконалення державної реєстрації прав на нерухоме майно та захисту прав власності» від 06.10.2016 р. № 1666

Коментар: Законом вносяться зміни до низки нормативних актів, якими передбачається забезпечення захисту прав власності, економічних інтересів громадян та інвесторів, а також зменшення ризиків незаконного заволодіння майном.

Важливими аспектами Закону є:

1) державний реєстратор повинен повідомити власнику нерухомості про отримання заяви на проведення реєстрації об'єкта нерухомості, щодо якої подано заяву про проведення такої процедури. Це дасть можливість власнику об'єкта оперативно відреагувати на факт проведення реєстраційних дій з його майном. Мін'юст планує проводити таке оприлюднення за допомогою СМС;

2) також, згідно зі змінами в законі, власник об'єкта нерухомого майна тепер може звернутися з заявою про заборону вчинення реєстраційних дій у Державному реєстрі терміном на 10 днів. Така необхідність виникає у власників майна при виникненні різних судових суперечок. Раніше заборонити реєстраційні дії можна було тільки в судовому порядку;

3) також змінилися терміни проведення реєстрації прав на нерухомість.

4) До Кримінального кодексу України внесено норму про кримінальну відповідальність як державних реєстраторів, так і громадян, які здійснюють неправомірні дії в сфері реєстрації прав на нерухомість, - підробка документів, зловживання службовим становищем і т.п. Раніше цієї норми не було;

5) новий закон скасував раніше діючий принцип екстериторіальності реєстрації. Тепер державна реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців проводиться в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці. Винятком є реєстрація на підставі документів, поданих в електронному вигляді. В такому випадку реєстрація проводиться незалежно від місця знаходження юридичної або фізичної особи в межах України;

Попередня редакція Закону	Нова редакція Закону
<p>Стаття 19. Строки державної реєстрації прав</p> <p>1. Державна реєстрація права власності та інших речових прав проводиться у строк, що не перевищує п'яти робочих днів.</p> <p>Державна реєстрація права власності на підприємство як єдиний майновий комплекс проводиться у строк, що не перевищує 14 робочих днів.</p>	<p>Стаття 19. Строки проведення реєстраційних дій та надання інформації з Державного реєстру прав</p> <p>1. Державна реєстрація права власності та інших речових прав (крім іпотеки) проводиться у строк, що не перевищує п'яти робочих днів, з дня реєстрації відповідної заяви в Державному реєстрі прав.</p> <p>Державна реєстрація обтяжень, іпотек речових прав проводиться у строк, що не перевищує двох робочих днів з дня реєстрації відповідної заяви в Державному реєстрі прав.</p> <p>Державна реєстрація прав у результаті вчинення нотаріальної дії нотаріусом проводиться невідкладно після завершення нотаріальної дії, але не пізніше строків, встановлених абзацом першим та другим цієї частини.</p> <p>2. Внесення змін до записів Державного реєстру прав, надання інформації з Державного реєстру прав у паперовій формі здійснюються у строк, що не перевищує одного робочого дня з дня реєстрації відповідної заяви в Державному реєстрі прав.</p> <p>3. Зупинення реєстраційних дій, внесення запису про скасування державної реєстрації прав, внесення запису про скасування рішення державного реєстратора здійснюються у строк, що не перевищує 2 годин з часу реєстрації відповідної заяви/рішення суду в Державному реєстрі прав.</p>
<p>Стаття 37. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації прав</p> <p>Рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені ... протягом 30 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується...</p>	<p>Стаття 37. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності у сфері державної реєстрації прав</p> <p>Рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єкта державної реєстрації прав можуть бути оскаржені ... протягом 60 календарних днів з дня прийняття рішення, що оскаржується...</p>

б) при проведенні державної реєстрації змін про юридичну особу нові норми закону зобов'язують нотаріально завіряти справжність підпису, яка вказана на рішенні уповноваженого органу управління юридичної особи - засновника (уповноваженої особи) або голови та секретаря загальних зборів. Крім того, тепер необхідно нотаріально завіряти справжність підпису на установчому документі, акті передачі та розподільчому балансі юридичної особи, заяві про вихід з товариства. Раніше такої норми в законі також не було;

Таким чином, даний закон має антирейдерську спрямованість та забезпечуватиме захист майна фізичних осіб і бізнесу, в той же час, норми закону ускладнили процедуру реєстрації нерухомого майна.

1.4. Зовнішньоекономічна діяльність

Постанова Кабінету Міністрів України «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 724» від 05.10.2016 р. № 686 (набула чинності 13.10.2016 р.)

Коментар: Постановою змінено порядок використання орієнтовних показників митної вартості товарів у системі управління ризиками, а саме:

Введенням Постанови, скасовано попередню Постанову Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 р. № 724, якою було врегульовано правила застосування єдиних показників митної вартості під час оформлення митних товарів при ввезенні на територію України товарів в режимі імпорту. Основним результатом від введення Постанови має стати зменшення корупційних ризиків в процесі оформлення імпортованого товару, оскільки до цього, митна вартість могла штучно завищуватися митними органами так як формувалася без належного врахування умов поставок, обсягів та знижок, а лише за орієнтованими цінами. З іншого боку, імовірність завищення цін все ж таки буде існувати, оскільки повна відсутність даних показників, надає певну свободу митним органам, щодо процесу ціноутворення на дані послуги.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЯКІ НАБУЛИ ЧИННОСТІ У ЖОВТНІ 2016 р.

Сфера регулювання	Назва законодавчого документу	Дата набуття чинності	Коментар розміщений
Реєстраційна система	Постанова Кабінету Міністрів України «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2013 р. № 139» від 27.09. 2016 р. № 661	07.10.2016	Моніторинг за жовтень
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів» від 05.10.2016 р. №687	20.10.2016	Моніторинг за жовтень
Адміністративні послуги, дозвільна система та ліцензування	Постанова «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1094» від 22.09.2016 р. №668	12.10.2016	Моніторинг за жовтень
	Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пілотного проекту щодо тимчасового обмеження застосування постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 та постанови Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 1222» від 22 вересня 2016 р. № 656	29.09.2016	Моніторинг за жовтень

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЯКІ НАБУЛИ ЧИННОСТІ У ЖОВТНІ 2016 р.

Сфера регулювання	Назва законодавчого документу	Дата набуття чинності	Коментар розміщений
Адміністративні послуги, дозвільна система та ліцензування	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, спрямованих на лібералізацію Європейським Союзом візового режиму для України» від 14.07.2016 №1474-VIII	01.10.2016	Моніторинг за жовтень
	Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» щодо оптової торгівлі алкогольними напоями, виготовленими з власного (не придбаного) виноматеріалу» від 20.09.2016 № 1534-VIII	13.10.2016	Моніторинг за жовтень
Зовнішньоекономічна діяльність	Постанова Кабінету Міністрів України «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 р. № 724» від 05.10.2016 р. № 686	13.10.2016	Моніторинг за жовтень

3. ПРАКТИКА ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

3.1. 12 жовтня в Україні запроваджено нову електронну послугу з он-лайн реєстрації земельної ділянки - e.land.gov.ua. До кінця року електронна послуга буде доступна у пілотному режимі для міста Києва та Чернігівської області, а з 1 січня 2017 року запрацює по всій Україні.

Реєстрація земельної ділянки є однією з найбільш важливих та одночасно складних адміністративних послуг. Щорічно українці реєструють понад 500 тис. земельних ділянок. Завдяки запровадженню електронної послуги, стартує принципово новий рівень якості обслуговування фізичних та юридичних осіб. Сьогодні реєстрація відбувається у два візити до державних органів, а запровадження цієї послуги дає можливість виключи перший візит та залишиться лише необхідність отримати документи після реєстрації земельної ділянки.

Відтепер подати документи на реєстрацію земельної ділянки можна в он-лайн режимі через e.land.gov.ua протягом кількох хвилин. Також за рахунок автоматизації значно пришвидшується процес розгляду документів від заявника та ухвалення відповідного рішення. Такі нововведення заощадять час та унеможливають будь-які корупційні ризики.

Ініціатива реалізується Мінагрополітики, Держгеокадастром та Державним агентством з питань електронного урядування за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

До кінця 2016 року планується запровадити ще три електронні послуги у земельній сфері.

[1] В Україні стартував пілотний проект з он-лайн реєстрації земельної ділянки [Електронний режим].
– Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

3.2. Світовий банк оприлюднив щорічний рейтинг легкості ведення бізнесу «Doing Business 2017», в якому Україна посіла 80 місце. У порівнянні з минулим роком результат покращився на 3 позиції (а враховуючи зміну методології на 1 позицію) [2].

За оцінками Світового банку, на позицію України вплинули поліпшення у компоненті захисту прав міноритарних акціонерів та у компоненті виконання контрактів.

За останній рік Україні вдалося покращити показники по декільком напрямом, серед яких першочергове значення має сфера оподаткування. По показнику «Сплата податків» Україна перемістилася з 107-го на 84-е місце. Причиною цього є збільшення витрат часу суб'єктів господарювання на нарахування податків на 5 годин/рік. Незважаючи на незначне зниження, навантаження на прибуток суб'єктів господарювання залишається на досить високому рівні і складає 51,9%. За кількістю податків та платежів Україна займає найнижче місце в рейтингу.

Показники	Звіт "Doing business"		
	2015	2016	2017
Загальна податкова ставка, %	55	52,2	51,9
Час, необхідний для нарахування, годин/рік	390	350	355
Кількість податків, платежів/рік	28	5	5

Зміни відбулися завдяки активній роботі по двом головним пунктам – зменшенню часу на заповнення необхідних форм та зниженню ставки Єдиного соціального внеску. Серед найбільш успішних ініціатив, які були реалізовані та значно гармонізували податкове законодавства:

- гармонізацію податкового та бухгалтерського обліку;
- електронне адміністрування ПДВ;
- запровадження системи електронного адміністрування реалізації пального;
- спрощення форм податкової звітності;
- вдосконалення заходів податкового контролю;
- спрощення реєстрації платниками податків;
- запровадження нових електронних сервісів для платників податків тощо.

4. Оцінка якості проведення АРВ проектів регуляторних актів

З метою оцінювання якості роботи регуляторних органів у сфері проведення АРВ проектів нормативно-правових актів, на основі методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308) було розроблено методичний підхід. Оцінка відбувається за критерієм наявності якісної та кількісної складової в аналізі регуляторного впливу проектів. Згідно до пункту 10 Постанови КМУ «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308, Додатків 2,3,4 до Методики (в редакції постанови КМУ від 15.03.2016 № 308), кількісна оцінка проекту передбачає аналіз витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва; аналіз бюджетних витрат на адміністрування регулювання для суб'єктів великого і середнього підприємництва; аналіз М-тесту та аналіз показників результативності регуляторного акта, які встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом. Таким чином, для оцінки кількісної складової можна виділити наступні складові:

1. Визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей
2. Визначення очікуваних результатів прийняття акта з розрахунком витрат на виконання вимог регуляторного акта для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування
3. Визначення показників результативності акта

$$K_k = K_{fk}/K_{kz}, \text{ де} \quad (1)$$

K_k - коефіцієнт повноти кількісної оцінки

K_{fk} - кількість фактично оцінених кількісних показників

K_{kz} - загальна сума кількісних показників

$$K_{kz} = K_{\text{сум}} - K_{\text{кх}}$$

Загальна сума кількісних показників може бути 23 (за умови, що проведено М-тест) або 15 (за умови, що М-тест відсутній). **K_{кх}** - кількість показників, розрахунок яких не передбачено методикою.

Загальна сума кількісних показників може бути 23 (за умови, що проведено М-тест) або 15 (за умови, що М-тест відсутній).

Крім того, згідно з п.11 Постанови, у разі неможливості обчислення розмірів прогнозних значень показників результативності чи іншої вигоди або витрати наводиться їх текстовий опис. Отже, за наявності лише текстового опису кількісних показників, для проведення оцінки, вони вважаються проаналізованими описовим методом та позначаються, як «О». Для оцінки співвідношення кількості показників, наведених в текстовій та числовій формах, застосовується коефіцієнт описового заміщення кількісних показників (K_o), який дорівнює:

$$K_o = K_{ko}/K_{ok}, \text{ де} \quad (2)$$

K_o - коефіцієнт описового заміщення кількісних показників

K_{ko} - кількість показників оцінених описовим способом

K_{ok} - загальна сума оцінених кількісних показників

Для оцінки якісної складової аналізу можливо виділити такі критерії як:

1. Визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання
2. Визначення цілей державного регулювання
3. Визначення усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей
4. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми
5. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта
6. Обґрунтування запропонованого строку дії акта
7. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта

Відповідно до цього, ступінь повноти проведення якісного аналізу може бути оцінений за допомогою коефіцієнту повноти якісної оцінки (Кяк), який розраховується наступним чином:

$$\text{Кяк} = \text{Коя} / \text{Кяз}, \text{ де} \quad (3)$$

Кяк - коефіцієнт повноти якісної оцінки

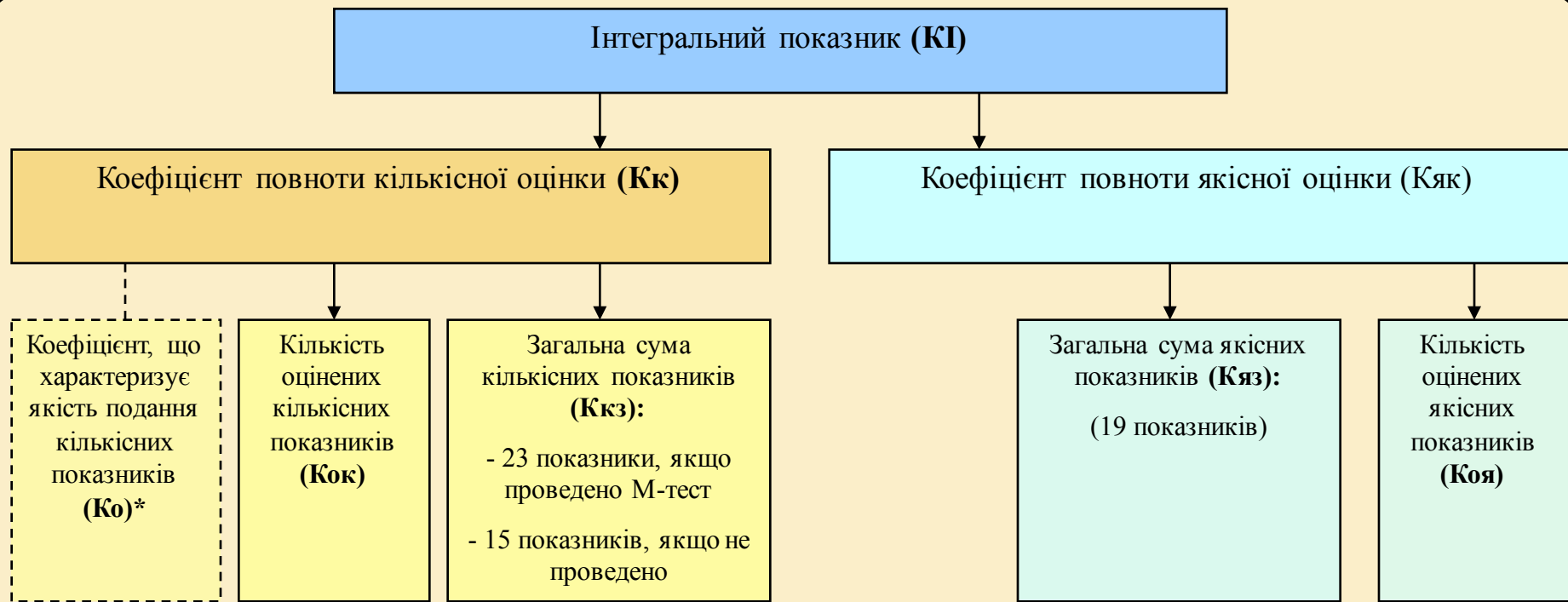
Коя - кількість оцінених якісних показників

Кяз - загальна кількість якісних показників

$$\text{Кяз} = \text{Ксум} - \text{Кях}$$

Загальна сума якісних показників (Ксум) дорівнює 19. Кях - кількість якісних показників, розрахунок яких не передбачено методикою.

Для ранжування державних органів за повнотою розробки АРВ проектів нормативно-правових актів використано інтегральний показник, який враховує кількісні та якісні коефіцієнти та містить наступні складові (рис.1).

- Коефіцієнт, що характеризує якість подання кількісних показників є складовою частиною коефіцієнту повноти кількісної оцінки, проте не використовується при розрахунку інтегрального показника.

- $$KI = (Kяк + Kк) / 2, \text{ де}$$

Кяк - коефіцієнт повноти якісної оцінки

Кк - коефіцієнт повноти кількісної оцінки

Для проведення оцінки було введено наступні позначення: «+» - оцінка проведена; «-» - оцінка не проведена, «o» - оцінка проведена описовим способом, «x» - проведення оцінки не передбачено, «№*» - проект регуляторного акту має дерегулятивний характер.

Результати проведення оцінки АРВ проектів нормативно-правових актів за жовтень 2016 р.

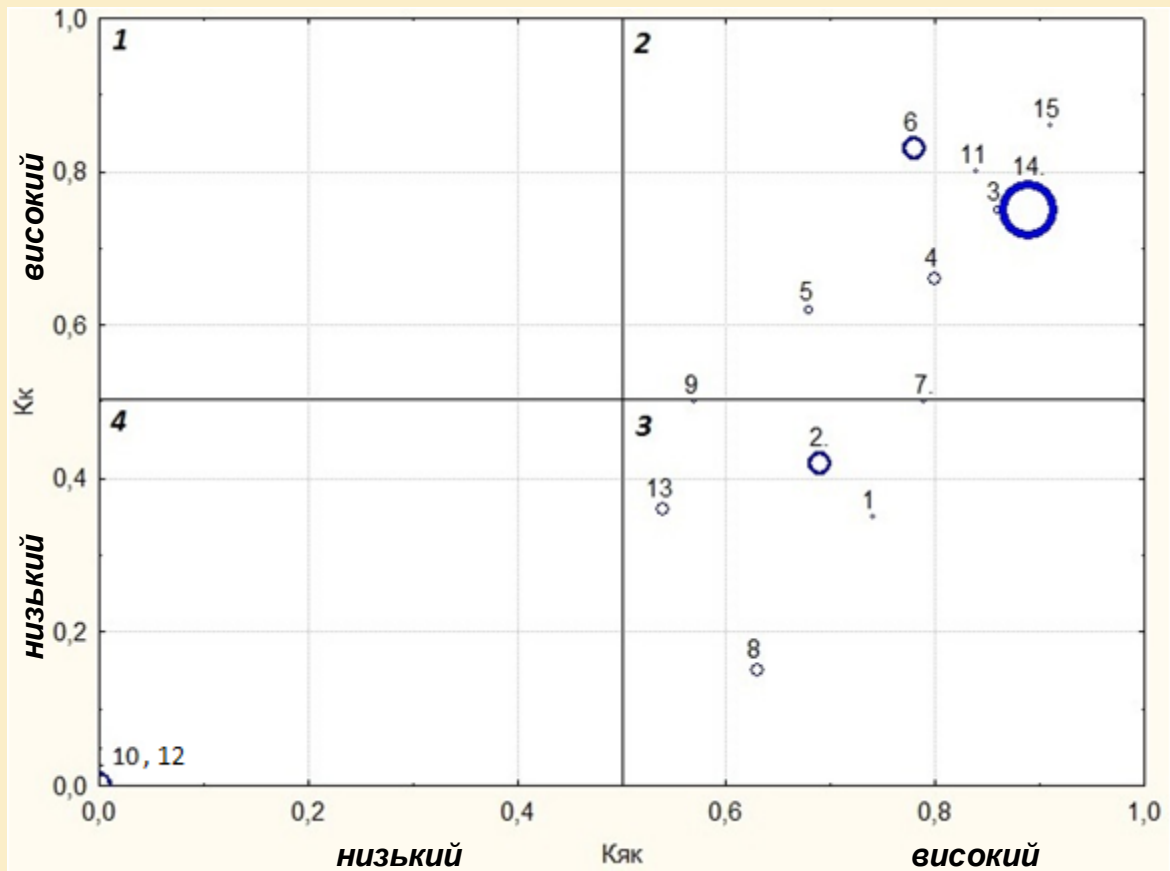
№	Назва державного органу	Кількість проектів НПА	Кяк*	Кк	Ко	КІ	Рейтинг
Міністерства							
1	Міністерство фінансів України	1	0,74	0,35	0,30	0,54	7
2	Міністерство економічного розвитку і торгівлі	5	0,69	0,42	0,19	0,55	6
3	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України	2	0,86	0,75	0,37	0,8	3
4	Міністерство регіонального розвитку та будівництва	3	0,8	0,66	0,45	0,73	4
5	Міністерство інфраструктури України	2	0,68	0,62	0,31	0,65	5
6	Міністерство екології та природних ресурсів України	5	0,78	0,83	0,54	0,8	3
7	Міністерство освіти і науки	1	0,79	0,5	0,43	0,65	5
8	Міністерство аграрної політики	3	0,63	0,15	0,09	0,39	10
9	Міністерство юстиції	1	0,57	0,5	0,41	0,53	8

*В таблицях значення Кяк, Кк і Ко наведено у вигляді середніх арифметичних по кожному центральному органу виконавчої влади (далі – ЦОВВ)

Результати проведення оцінки АРВ проектів нормативно-правових актів за жовтень 2016 р.

№	Назва державного органу	Кількість проектів НПА	К _{як}	К _к	К _о	К _І	Рейтинг
Служби та інспекції							
10	Державна авіаційна служба	5 (АРВ відсутні)	0	0	0	0	11
11	Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру	1	0,84	0,8	0,17	0,82	2
12	Державна фіскальна служба України	1 (АРВ відсутній)	0	0	0	0	11
Фонди, комітети, комісії							
13	Національна комісія, з цінних паперів та фондового ринку	3 (2 АРВ відсутні)	0,54	0,36	0,6	0,45	9
14	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	13	0,89	0,75	0,4	0,82	2
15	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації	1	0,91	0,86	0,54	0,88	1

Для інтерпретації отриманих даних було побудовано матрицю розподілу державних органів за коефіцієнтами повноти кількісної та якісної оцінок та кількості розроблених проектів регуляторних актів. Наведена матриця складається з 4 квадрантів. З точки зору аналізу, найкращим вважається 2 квадрант, оскільки до нього увійшли державні органи, які провели максимально повний якісний і кількісний аналіз проектів НПА. Найгіршим є 4 квадрант, в якому коефіцієнти повноти якісної та кількісної оцінки є найнижчими. 1 та 3 квадранти містять середні значення $K_{як}$ і $K_{к}$.

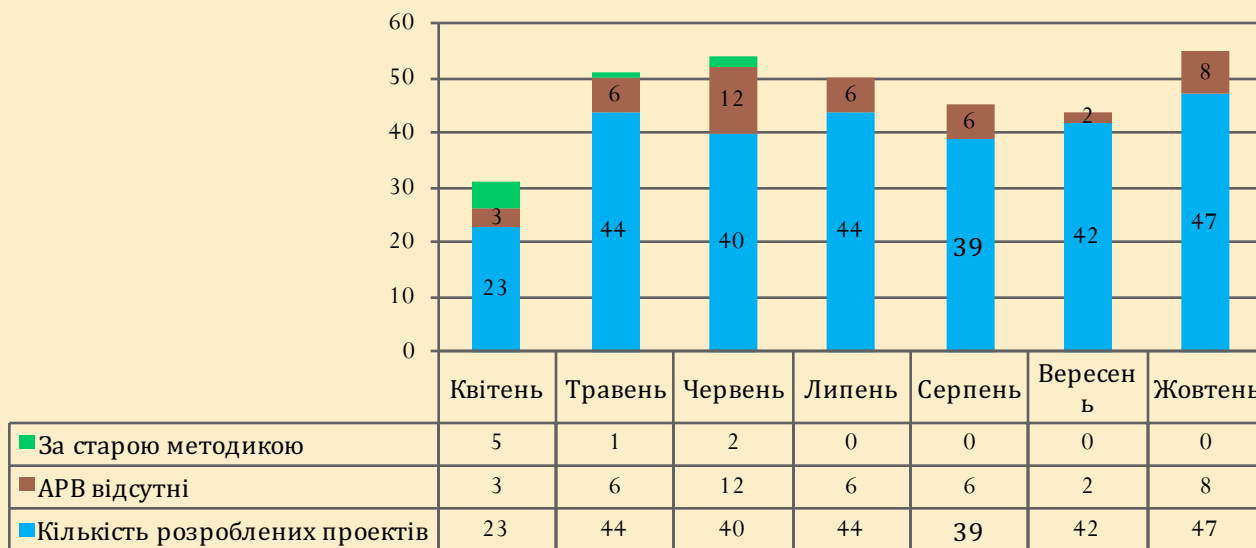
Номера державних органів на рис. відповідають порядковому номеру органу в табл. на слайдах 23,24

Згідно з матрицею, за якістю підготовки проектів АРВ, найкращі результати мають державні органи, які знаходяться в **2 квадранті (9 органів)**, а саме Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Вони мають найкращі показники **коефіцієнтів повноти якісної та кількісної оцінки**. Кк знаходиться в діапазоні від 0,5 до 0,86; Кяк – від 0,54 до 0,91.

4 квадрант вважається найгіршим з точки зору низьких показників якісної та кількісної оцінки проектів. За результатами проведеного аналізу, у вересні, до нього увійшло 2 органи (Державна авіаційна служба, Державна фіскальна служба України), що пов'язано з відсутністю АРВ до деяких проектів

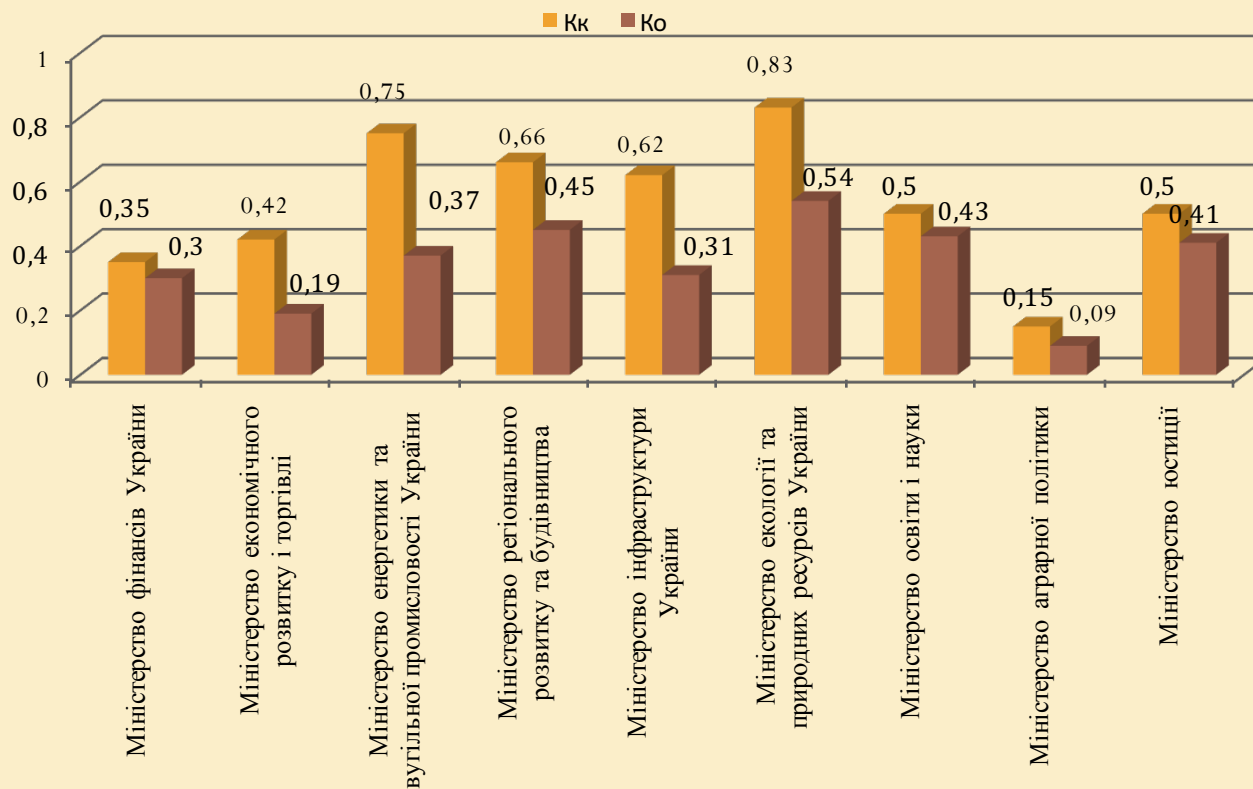
Ще **4 регуляторних органів увійшли до 3 квадранту**, що свідчить про досить високі показники коефіцієнтів якісної оцінки, та, навпаки, низькі значення коефіцієнту повноти кількісної оцінки.

У жовтні розроблено 47 проектів нормативно-правових актів, що на 11% більше, ніж у вересні. Всі АРВ розроблені за новою методикою, проте в 8 з них АРВ відсутній або з'явився на офіційних сайтах пізніше, ніж сам проект, що є порушенням норм ст. 9 Закону України № 1160 в частині обов'язковості оприлюднення проекту нормативно-правового акта разом з АРВ до нього.

Співвідношення коефіцієнту описового заміщення кількісних показників та коефіцієнту повноти кількісної оцінки

Згідно до діаграми, найгірші показники мають Міністерство економічного розвитку і торгівлі та Міністерство аграрної політики, в яких АРВ відсутня частина кількісних показників, а наявні – оцінені переважно описовим способом.

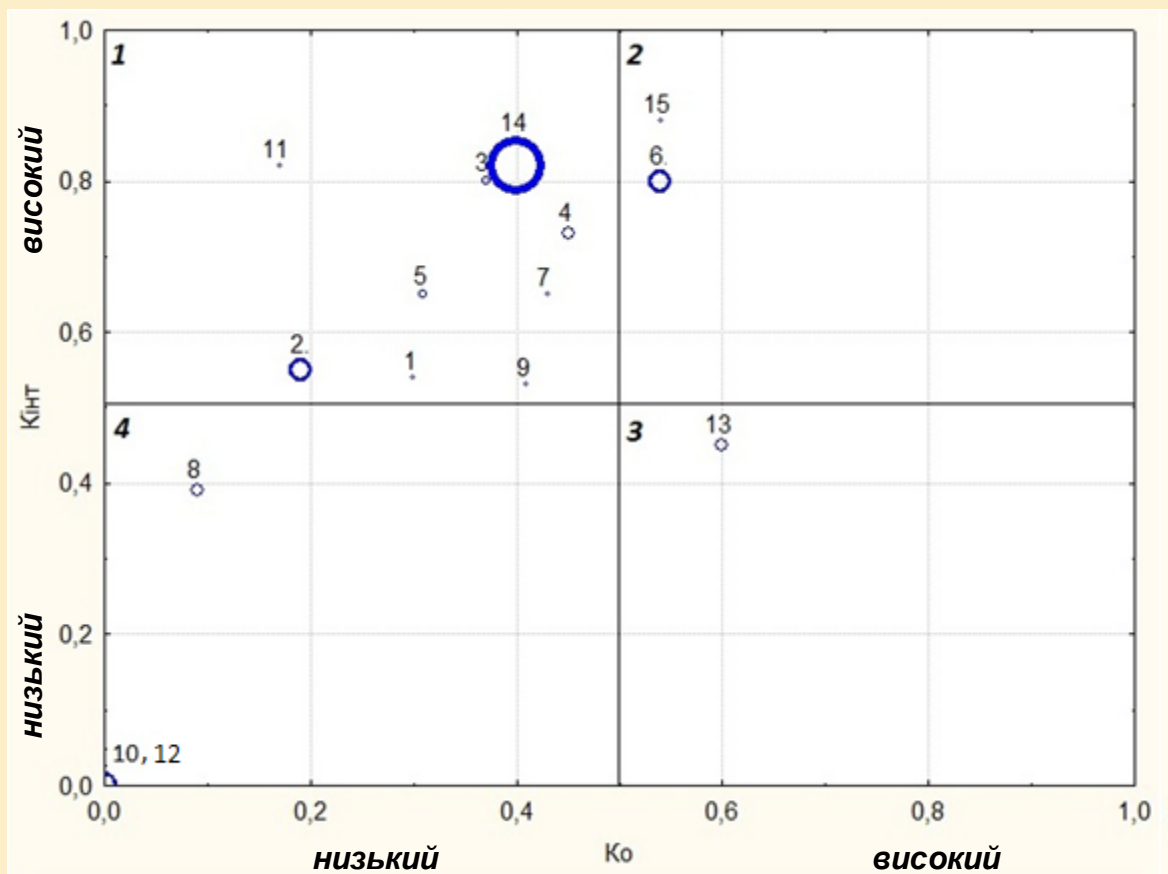

Найкращі показники в Міністерства екології та природних ресурсів (де всі більшість кількісних показників мають числові характеристики), Міністерства енергетики та вугільної промисловості, вони потрапили до групи з високим рівнем ($0,71 < Kk \leq 1$ (2 органи)). Низькі показники в інших ЦОВВ здебільшого обґрунтовані відсутністю кількісних показників результативності.

Згідно до даних таблиці (слайд 23, 24), показники коефіцієнтів повноти кількісної оцінки та описового заміщення в групі державних служб та інспекцій є досить низькими, що пов'язано з відсутністю АРВ до проектів. Винятком є Державна служба з питань геодезії, картографії та кадастру. В групі комітетів та комісій спостерігається інша ситуація. Так, в Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації та Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, показники K_k є високими, а K_o низькими, що свідчить про переважну більшість числових значень. Проте в Національній комісії, з цінних паперів та фондового ринку, K_k є нижчим, ніж K_o що свідчить про зворотню ситуацію з описовими показниками.

Для того, щоб зробити висновки про якість проведення кількісної оцінки, та визначити частку коефіцієнту описового заміщення кількісних показників в інтегральному, побудовано матрицю розподілу ЦОВВ за K_o та K_{int} (слайд 22). Наведена матриця складається з 4 квадрантів. З точки зору аналізу, найкращим вважається 2 квадрант, оскільки до нього увійшли державні органи, які провели максимально повний якісний і кількісний аналіз проектів НПА. Найгіршим є 4 квадрант, в якому коефіцієнти повноти якісної та кількісної оцінки є найнижчими. 1 та 3 квадранти містять середні значення $K_{як}$ і K_k .

Розподіл державних органів за значеннями інтегрального показника та коефіцієнту описового заміщення кількісних показників

Згідно з результатами побудованої матриці можна зазначити, що більшість регуляторних органів продемонстрували високі показники, за винятком Державної авіаційної служби, Державної фіскальної служби України, Міністерства аграрної політики (які потрапили до 4 квадранту) причому більшість з них потрапили саме до 1 квадранту, що свідчить про наявність якісної оцінки. В той же час, в цих органах досить низькі показники K_o, тобто більшість кількісних показників мають числовий характер. Низькі значення інтегрального показника в 2 регуляторних органах обґрунтовані відсутністю АРВ.

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України**

під керівництвом:

директора НДЦ ІПР з наукової роботи доктора економічних наук, професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

Старшого наукового співробітника, к.е.н., доцента **О.Ю. Іванової** та
аспірантів: **А. О. Удовенко, А. О. Сєніної, Ю.М. Малишко, Г.С. Севостьянової**